

LEEMTEN IN HET STAATSTOEZICHT OP DE VOLKSGEZONDHEID.

De vlektyphusbestrijding te Hattem schijnt volgens collega KELLERMAN SLOTEMAKER goed georganiseerd te zijn door inspecteur, hoofdinspecteur en 's Raads voorzitter. Uit dit geval alléén mag natuurlijk niet besloten worden, dat die leiding en organisatie dus óók aanwezig waren bij de voorbehoeding en bestrijding van vlektyphus in ons gansche land; noch ook bij die van Spaansche griep; noch ook dat er in het algemeen leiding en organisatie uitgaan van het staatstoezicht tot de praktizeerende artsen, gemeentebesturen, verpleeginstellingen en het groote publiek. De vele gronden, die ik opgenoemd heb, ten bewijze, dat het centrum los staat van de peripherie, zijn door tegenargumenten nog niet krachteloos gemaakt, en allerminst door één enkel geval, waarin die leiding wel aanwezig is geweest. KELLERMAN SLOTEMAKER geeft mij nu juist een argument aan de hand, tot welke gunstige uitkomsten men komt bij een krachtige leiding; welke uitkomsten wij, volgens mijn meening, óók hadden mogen verwachten in de roodvonkzaak, indien die leiding dáár *niet* was achterwege gebleven; ik geloof het gaarne, dat men ons daarover het zwijgen wel wil opleggen.

KELLERMAN SLOTEMAKER meent nu, dat er wel leemten zijn in het staatstoezicht; de ambtenaren n.l. beschikken over te weinig geld en macht; de oorzaak daarvan zou liggen niet in Utrecht maar in den Haag. Deze stelling wordt niet bewezen; wat schade doet aan de waarde ervan; aan een losse opmerking zonder behoorlijke argumenten heeft men niet veel.

Noordwijk a/Zee, 20 April 1919.

C. H. HERMANIDES.

WEZEN EN BEHANDELING VAN SCROFULEUSE OOGONTSTEKINGEN.

Naar aanleiding van het stuk van WOLFF in het nummer van 12 April 1919, wilde ik gaarne opmerken, dat mij zijn argumenten tegen het beschouwen der phlyctaenen als gewone tuberculiden niet voldoende voorkomen. Naar mijn meening moet men phlyctaenen en huidtuberculiden opvatten als exanthemen van de algemeene infectieziekte: tuberculose. Men ziet ze weliswaar bijna uitsluitend, als de hoofd- en halslymphklieren zijn aangedaan, maar de roseola bij typhus abdominalis bijv. hebben ook een zeer bijzondere localisatie. Deze laatste is ook afhankelijk van de ziekte der lymphklieren, i.c. de retromesenteriale. Het ontbreken van een exantheem op plaatsen, die behooren tot een gezond gebleven lymphkliergebied, kan men waarnemen bij roodvonk, wanneer lippen en kin vrijblijven van het huiduitslag. Zoo zouden vele voorbeelden genoemd kunnen worden, dat exanthemen in hun localisatie worden bepaald door zieke lymphkliergebieden. Volstrekt niet noodig is het om aan te nemen, dat die localisatie verband houdt met een nieuwe besmetting, of met een vroeger ziekteproces ter plaatse.

Eenzijdig optredende exanthemen kennen wij bij lues: plaques in den mond, condylomata lata aan de geslachtsdeelen.

Wanneer men uitsluitend denkt aan metastasenvorming via den bloedstroom, zijn vele der aangehaalde feiten moeilijk te begrijpen; voor vele exanthemen is evenwel reeds aangetoond, dat zij berusten kunnen op metastase langs de lymphwegen.

Tuberculose is een algemeene infectieziekte, evenals lues, en veroorzaakt korter of langer tijd zich herhalende erupties. Om deze reden acht ik ook het instellen van een uitsluitend plaatselijk en symptomatisch werkende behandeling, gelijk bestraling der lymphklieren van den hals, in beginsel verkeerd. De zieken, die zoo worden behandeld, blijven blootgesteld aan ziektemanifestaties op andere plaatsen en in andere organen, en blijven candidaten voor longtuberculose, dat wil zeggen aanstaande verspreiders van tuberkelbacillen. De eenige, tot nu toe gevonden, rationeele behandeling is die met insputingen van tuberculine. WOLFF had daarmee geen goed gevolg bij zijn phlyctaenlijders. Ik veroorloof mij, hierbij te verwijzen naar mijn werkje „Rationeele, goedkope en afdoende tuberculosebestrijding”, om nogmaals te betoogen, dat tuberculine-behandeling slechts op zeer enkele manieren goed is toe te passen, doch op duizenden wijzen zonder goed gevolg — zooals trouwens elke geneeswijze. Persoonlijk